

Lieta C-644/23 [Stangalov]ⁱ**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2023. gada 26. oktobris

Iesniedzējtiesa:*Sofiyski gradski sad* (Bulgārija)**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2023. gada 26. oktobris

Apsūdzētais:

IR

Pamatlietas priekšmets

Aizbēguša apsūdzētā informēšana par to, ka pret viņu notiks tiesvedība, ņemot vērā viņa tiesības uz jaunu lietas izskatīšanu viņa klātbūtnē.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegts saskaņā ar LESD 267. panta pirmās daļas b) punktu.

Prejudiciālie jautājumi

Vai Direktīvas (ES) 2016/343 9. pantam kopsakarā ar tās 8. panta 4. punktu vai attiecīgi 2. punktu atbilst valsts tiesību akts – *NPK* 423. panta 1. punkta otrā teikuma otrais ievilkums –, saskaņā ar kuru aizmuguriski notiesātam apsūdzētajam nav tiesību uz jaunu lietas izskatīšanu viņa klātbūtnē, ja viņš ir aizbēdzis pēc tam, kad viņš pirmstiesas procesā vispārīgi tika informēts par apsūdzību, un tieši šīs aizbēgšanas dēļ viņš nevarēja tikt informēts nedz par pilnu apsūdzību, nedz par tiesvedību, kas uzsākta par šo apsūdzību, nedz arī par sekām, kas izriet no

ⁱ Šis lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

neierašanās uz tiesas sēdi, un turklāt viņam nav tiesību uz jaunu lietas izskatīšanu viņa klātbūtnē, ja viņu aizstāv *ex officio* iecelts advokāts, un nav nozīmes tam, ka viņam nav nekāda kontakta ar šo advokātu?

Ja atbilde uz to ir noraidoša: vai Direktīvas 2016/343 8. pants un Hartas 47. pants prasa vai atļauj iesniedzējtiesai atteikties izskatīt pēc būtības apsūdzību pret šādu apsūdzēto un atteikties pieņemt aizmuguriski notiesājošu spriedumu, ja iesniedzējtiesai, pamatojoties uz ticamu informāciju, ir skaidrs, ka valsts augstākā tiesu iestāde, kuras ekskluzīvā kompetencē ir lemt par aizmuguriski notiesāta apsūdzētā pieteikumu par lietas izskatīšanu viņa klātbūtnē, šajā gadījumā noraidīs šo pieteikumu un neatjaunos tiesvedību, ciktāl tā nepiemēros Direktīvas 2016/343 9. pantā kopsakarā ar tās 8. panta 4. vai attiecīgi 2. punktā ietverto noteikumu, bet piemēros valsts tiesības un tādējādi liegs aizmuguriski notiesātajam apsūdzētajam izmantot Savienības tiesībās garantētās tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā kriminālprocesā?

Atbilstošās Savienības tiesību normas un judikatūra

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/343 (2016. gada 9. marts) par to, lai nostiprinātu konkrētus nevainīguma prezumpcijas aspektus un tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā kriminālprocesā (OV 2016, L 65, 1. lpp.), it īpaši tās 36.–39. apsvērums un 8.–10. pants.

Eiropas Savienības Pamattiesību harta, 47. pants

2022. gada 19. maija spriedums C-569/20, ECLI:EU:C:2022:401 (turpmāk tekstā – “spriedums C-569/20”)

2020. gada 17. decembra spriedums C-416/20 PPU, ECLI:EU:C:2020:1042 (turpmāk tekstā – “spriedums C-416/20”)

2022. gada 15. septembra spriedums C-420/20, ECLI:EU:C:2022:679 (turpmāk tekstā – “spriedums C-420/20”)

Atbilstošās valsts tiesību normas

Konstitutsia na Republika Bulgaria (Bulgārijas Republikas Konstitūcija)

Nakazatelno-protsesualen kodeks (Kriminālprocesa kodekss; turpmāk tekstā – “NPK”)

Izmeklēšanas laikā pirmstiesas posmā aizdomās turētajai personai tiek formāli izvirzīta apsūdzība, kas tiek veikta ar atsevišķu tiesību aktu (turpmāk tekstā – “lēmums saskaņā ar NPK 219. pantu”), kurā ir precizēti apsūdzības būtiskie faktiskie un tiesiskie aspekti. Ar šo tiesību aktu aizdomās turētā persona tiek informēta par to, ka tā ir oficiāli apsūdzēta par konkrēta nodarījuma izdarīšanu, un tai tiek dota iespēja sniegt informāciju par apsūdzību un iesniegt lūgumus.

Pirmstiesas procesa otrais posms attiecas uz prokurora darbībām pēc izmeklēšanas pabeigšanas. Prokurors var nolemt celt apsūdzību, iesniedzot tiesā lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības.

Praksē *NPK* 219. pantā paredzētā lēmuma saturs ir iekļauts *NPK* 246. pantā paredzētā lēmuma par personas saukšanu pie kriminālatbildības nobeiguma daļā. Lēmuma par personas saukšanu pie kriminālatbildības faktiskajā daļā ir ietverta detalizēta informācija par apsūdzētā izdarīto noziedzīgo nodarījumu, noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laiku, vietu un veidu, cietušo personu un zaudējumu apmēru.

Tiesas posms sākas ar lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības iesniegšanu tiesā. Tiesa veic noteiktus pasākumus, lai informētu apsūdzēto, nosūtot viņam lēmuma par personas saukšanu pie kriminālatbildības kopiju un oficiāli informējot viņu par noteiktiem apstākļiem, tostarp par to, ka par šo lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības notiks tiesas process un ka pastāv iespēja noteiktos apstākļos izskatīt un izlemt krimināllietu aizmuguriski (turpmāk – “tiesvedība saskaņā ar *NPK* 247.c pantu”). Pēc lēmuma par personas saukšanu pie kriminālatbildības saskaņā ar *NPK* 246. pantu un ar to saistītās informācijas saņemšanas aizdomās turētais (kurš tagad tiek saukts par apsūdzēto) pirmo reizi uzzina par tiesas sēdi, kurā tiks izskatīts jautājums par to, vai apsūdzība ir pierādīta un vai viņš tiks atzīts par vainīgu un vai viņam tiks piespriests noteikts sods. Šajā brīdī viņš tiek informēts arī par iespēju, ka krimināllietā var tikt izskatīta arī aizmuguriski.

Īss faktu un tiesvedības izklāsts

- 1 Pamatlietas faktiskie apstākļi ir tādi paši, kā tie, kas jau ir aprakstīti lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-569/20. Iesniedzējtiesa vēlas labot savu faktu kļūdu un precizēt, ka IR faktiski personīgi saņēma apsūdzību pirmstiesas procesā (lēmums saskaņā ar *NPK* 219. pantu), taču ne apsūdzību, uz kuras pamata tika uzsākta tiesvedība (lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības saskaņā ar *NPK* 246. pantu), proti, apsūdzību, kas tika iesniegta tiesā.
- 2 Pret IR apsūdzība tika celta par diviem noziedzīgiem nodarījumiem: par dalību organizētā grupā, lai izdarītu noziedzīgus nodarījumus nodokļu jomā, un par līdzdalību konkrētā noziedzīgā nodarījumā nodokļu jomā.
- 3 Procesā pirmstiesas posmā pret IR 2016. gada 18. aprīlī tika pieņemts lēmums saskaņā ar *NPK* 219. pantu, kas viņam tika paziņots nākamajā dienā; viņš izmantoja viņa pilnvarota advokāta pakalpojumus. IR izvēlējās nesniegt paskaidrojumus un tikai norādīja, ka viņš atrodas ārvalstīs; turklāt viņš norādīja jaunu adresi, kurā viņš ir atrodams.
- 4 Pēc izmeklēšanas pabeigšanas prokurors 2016. gada 9. decembrī saskaņā ar *NPK* 246. pantu sagatavoja lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības. Pēc tam viņš nosūtīja dokumentus tiesai, kas uzsāka tiesvedību pamatlietā.

- 5 No 2016. gada līdz pat šim brīdim iesniedzējtiesa ir vairākkārt mēģinājusi izsaukt IR uz tiesas sēdi, taču viņš nebija atrodams, pat ne viņa paša norādītajā adresē. Pilnvarotais advokāts atteicās no aizstāvības, jo viņam nebija kontakta ar IR. Pēc tam viens pēc otra tika iecelti trīs valsts nodrošināti aizstāvji, kuriem nebija nekāda kontakta ar IR vai viņa radniekiem. Principā nav skaidrs, vai IR ir zināms, ka ir pieņemts lēmums par personas saukšanu pie kriminālatbildības, ka apsūdzība tiek izskatīta tiesā (t.i., ka pret viņu norisinās tiesvedība) un ka *ex officio* ir iecelts valsts nodrošināts aizstāvis.
- 6 Saskaņā ar jaunāko pieejamo informāciju par IR viņš ir ticis galīgi notiesāts trīs citos kriminālprocesos un ir tikusi izsludināta viņa meklēšanu viņam piespriesto sodu izciešanas nolūkā; viņa meklēšana ir tikusi izsludināta arī pamatlietā. Taču viņš nav atrodams.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu apkopojums

Pirmā prejudiciālā jautājuma pamatojums

- 7 Izklāstot Tiesas sprieduma lietā C-569/20 pamatojumu, iesniedzējtiesa uzskata, ka uz IR tiesisko situāciju attiecas Direktīvas (ES) 2016/343 8. panta 4. punkts, un līdz ar to viņam būtu tiesības uz jaunu lietas izskatīšanu.
- 8 Tas tā esot tāpēc, ka IR ir aizbēdzis pēc tam, kad viņam tika paziņots lēmums saskaņā ar *NPK* 219. pantu, kurā – saskaņā ar valsts tiesību aktiem – nav ietverta nepieciešamā informācija par to, ka nākotnē notiks tiesas process. Patiesi, šī informācija tiek sniegta, tikai paziņojot lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības saskaņā ar *NPK* 246. pantu un piemērojot *NPK* 247.c pantā paredzēto procedūru.
- 9 Tādējādi IR faktiski netika informēts par tiesas sēdi, un šāda informēšana ir Direktīvas (ES) 2016/343 8. panta 2. punkta piemērošanas pamatnosacījums.
- 10 It īpaši viņš netika informēts par:
- lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības saskaņā ar *NPK* 246. pantu, kas nozīmē, ka viņš [netika] informēts par viņam izvirzītās apsūdzības būtību, lai viņš varētu īstenot savas tiesības uz aizstāvību (Direktīvas 2012/13 6. panta 3. punkts) un varētu izvērtēt, vai ierasties personīgi;
 - nedz arī par to, ka tiesas sēde vispār notiks, tostarp par tās datumu un vietu (spriedums C-569/20, 41. un 42. punkts);
 - nedz arī par viņa neierašanās sekām (40. punkts);
 - viņu arī nepārstāv advokāts, kuram viņš uzticas (56. punkts).

- 11 Lai gan jau viņa aizbēgšana ir iemesls, kāpēc nevar notikt informēšana, šī aizbēgšana saskaņā ar Direktīvas 2016/343 9. pantu, 8. panta 4. punkta pirmo teikumu un 39. apsvēruma pirmo teikumu, kā arī sprieduma C-569/20 46. un 47. punktu neļauj secināt, ka ir izslēgtas tiesības uz jaunu lietas izskatīšanu.
- 12 It īpaši kvalificēta prombūtne (arī aizbēgšanas formā), izpildoties Direktīvas 2016/343 8. panta 2. punkta nosacījumiem, kā tā tiek aprakstīta spriedumā C-569/20, 48. punkts, proti, prombūtne, kuras gadījumā viņa zināja, “ka pret viņu tiks sākts kriminālprocess” un “viņa ir saņēmusi pietiekamu informāciju, lai zinātu, ka pret viņu tiks sākts kriminālprocess” (59. punkts, otrais teikums, un rezolutīvā daļa).
- 13 Nav arī konstatējami fakti, kurus Tiesa ir skaidri aprakstījusi sprieduma C-569/20 57. un 58. punktā un ko Tiesa vērtēja tikai iesniedzējtiesas kļūdas dēļ, proti, pienācīga tāda lēmuma par personas saukšanu pie atbildības saskaņā ar *NPK* 246. pantu paziņošana, kas izrādījās kļūdaina procesuālu kļūdu dēļ, un vēlāka neiespējamība viņam paziņot jaunu, labotu lēmumu par personas saukšanu pie atbildības saskaņā ar 246. pantu IR aizbēgšanas dēļ. Patiesībā viņa aizbēgšanas dēļ IR netika paziņots lēmums par personas saukšanu pie atbildības saskaņā ar *NPK* 246. pantu.
- 14 Taču Tiesa spriedumā C-569/20, 58. punkta trešais teikums, izklāsta, ka var izdarīt pieņēmumu, ka runa ir par aizbēgšanu 48. punkta izpratnē, “ja jaunā apsūdzības raksta saturs atbilst sākotnējam apsūdzības rakstam”. Valsts tiesībās *NPK* 219. pantā minētā lēmuma saturs būtiski atšķiras no lēmuma par personas saukšanu pie kriminālatbildības, kas minēts *NPK* 246. pantā, satura, jo abiem aktiem ir atšķirīgi procesuālie mērķi.
- 15 Tādējādi iesniedzējtiesas ieskatā IR tiesiskā situācija neietilpst Direktīvas 2016/343 8. panta 2. punkta piemērošanas jomā, jo nav izpildīts neviens no šajā tiesību normā paredzētajiem trim nosacījumiem. Tādējādi, ja viņš tiktu tiesāts un atzīts par vainīgu, un notiesāts ar noteiktu sodu aizmuguriski, viņam būtu tiesības uz jaunu lietas izskatīšanu viņa klātbūtnē saskaņā ar Direktīvas 2016/343 9. pantu.
- 16 Iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar valsts tiesībām IR tiesiskā situācija ietilpst *NPK* 423. panta 1. punkta otrā teikuma pirmā ievilkuma piemērošanas jomā, saskaņā ar kuru, ja viņš tiktu tiesāts un atzīts par vainīgu, un notiesāts ar noteiktu sodu aizmuguriski, viņam nebūtu tiesības uz jaunu lietas izskatīšanu viņa [klātbūtnē].
- 17 Tas tā ir, jo IR ir aizbēdzis pēc tam, kad viņam tika paziņots lēmums saskaņā ar *NPK* 219. pantu un *NPK* 247.c pantā paredzētā procedūra nevar tikt īstenota tieši šīs prombūtnes dēļ, un līdz ar to viņš nevar tikt informēts par lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības saskaņā ar *NPK* 246. pantu, par tiesas sēdi un par neierašanās uz šo tiesas sēdi sekām.

- 18 Atbilstoši *NPK* 423. panta 1. punkta otrajam teikumam IR nav tiesību uz jaunu lietas izskatīšanu viņa klātbūtnē.
- 19 Turklāt, lai aizmuguriska IR iztiesāšana būtu tiesiska, pietiek ar to, ka viņu pārstāv advokāts, un nav nepieciešams, lai šis advokāts baudītu viņa uzticību. Faktiski nav prasīts, lai prombūtnē esošajam atbildētājam vispār būtu kontakts ar viņa advokātu.
- 20 Tāpēc *ex officio* iecelta advokāta, kuru viņš nepazīst un kuram viņš nav devis norādījumus par savu aizstāvību, pārstāvība pilnībā atbilst *NPK* 94. panta 1. punkta 8) apakšpunktā ietvertajai prasībai, un tas nav pamats, lai nodrošinātu viņam tiesības uz jaunu lietas izskatīšanu viņa klātbūtnē un ar viņa izraudzīta advokāta piedalīšanos.
- 21 Tādēļ iesniedzējtiesas ieskatā IR tiesiskajai situācijai saskaņā ar valsts tiesībām ir piemērojams *NPK* 423. panta 1. punkta otrais teikums. Ja IR tiktu tiesāts un atzīts par vainīgu, un notiesāts ar noteiktu sodu aizmuguriski, viņam saskaņā ar šo noteikumu nebūtu tiesību uz jaunu tiesas procesu viņa klātbūtnē.
- 22 Tāpēc iesniedzējtiesas ieskatā pastāv acīmredzama pretruna starp Direktīvas 2016/343 9. pantu kopsakarā ar 8. panta 4. punktu un kopsakarā ar tā 2. punktu un *NPK* 423. panta 1. punkta otrā teikuma pirmo ievilkumu. Pirmā tiesību norma piešķir IR tiesības uz jaunu lietas izskatīšanu, savukārt otrā – šīs tiesības izslēdz.
- 23 Šajā kontekstā tiek uzdots pirmais prejudiciālais jautājums, kas ir vērsts uz to, lai noskaidrotu, vai faktiski pastāv pretruna starp abām tiesību normām.

Otrā prejudiciālā jautājuma pamatojums

- 24 Otrais jautājums tiek uzdots tikai gadījumā, ja Tiesa secinātu, ka *NPK* 423. panta 1. punkta otrā teikuma pirmā alternatīva neatbilst Savienības tiesībām. Tas nozīmē, ka šī tiesību norma nav jāpiemēro. Tādā gadījumā krimināllietas, kas ir tikusi izskatīta apsūdzētā prombūtnē, atkārtotu izskatīšanu reglamentē Direktīvas 2016/343 9. pants kopsakarā ar 8. panta 4. vai attiecīgi 2. punktu; tas attiecas arī uz pamatlietu, šajā lietā – uz IR.
- 25 Konkrētāk, IR kā apsūdzētajam vienā no dalībvalstīm ir tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna, ja viņš ir ticis notiesāts aizmuguriski; šīs tiesības izriet tieši no Direktīvas 2016/343 9. panta kopsakarā ar tās 8. panta 4. vai attiecīgi 2. punktu, kuriem ir tieša iedarbība (spriedums C-569/20, 28. punkts un rezolutīvā daļa, spriedums C-416/20, 55. punkta otrais teikums).
- 26 Otrā jautājuma nepieciešamība izriet no iesniedzējtiesas pārlicības, ka IR faktiski nebūtu iespējas izmantot šīs tiesības. Šī pārlicība savukārt izriet no *Varhoven sad* (Augstākā [kasācijas] tiesa) judikatūras par tādu krimināllietu atkārtotu izskatīšanu, kas izskatīta apsūdzētā prombūtnē. Šajā judikatūrā tiek ņemtas vērā

tikai valsts tiesības (*NPK* 423. pants), bet ne Savienības tiesības, tostarp Direktīvas 2016/343 8. un 9. pants.

- 27 Pirmkārt, ir jānorāda, ka šīs direktīvas 8. panta 2. punkta a) un b) apakšpunkta formulējums ir pietiekami precīzs un beznosacījumu, lai kādas šaubas arī pastāvētu: prombūtnē esoša personai ir jābūt informētai par “lietas izskatīšanu”, lai atteiktu viņai lietas izskatīšanu no jauna. Tā kā ir acīmredzams, ka informācijai par lēmumu saskaņā ar *NPK* 219. pantu ir cita kvalitāte nekā informācijai par tiesas sēdi, nav šaubu, ka valsts tiesiskais regulējums būtiski atšķiras no Savienības tiesībām. Tomēr *Varhoven sad* turpina piemērot valsts tiesību aktus arī pēc direktīvas transpozīcijas termiņa (2018. gada 1. aprīlis) beigām, neuzskatot par nepieciešamu novērst šo pretrunu savos lēmumos vai iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.
- 28 Otrkārt, jānorāda, ka jebkuras šaubas par valsts tiesību aktu neatbilstību Savienības tiesībām, ja tādas vispār šķiet iespējamās, var kļūst, rūpīgāk iepazīstoties ar Tiesas judikatūru. Būtisks ir spriedums C-569/20, kura rezolutīvajā daļā Tiesa skaidri secina, ka aizmuguriski notiesātai personai nav tiesību uz jaunu lietas izskatīšanu klātienē tikai tad, ja tā “ir saņēmusi pietiekamu informāciju, lai zinātu, ka pret viņu tiks sākts kriminālprocess”, un pēc tam ir aizbēgusi. Saskaņā ar valsts tiesībām ir skaidrs, ka paziņojumam par lēmumu saskaņā ar *NPK* 219. pantu ir atšķirīga kvalitāte nekā paziņojumam par tiesas sēdi. Faktiski lēmums par personas saukšanu pie kriminālatbildības saskaņā ar *NPK* 246. pantu ir pirmais solis ceļā uz tiesas procesa uzsākšanu, taču šis lēmums tiek pieņemts ilgu laiku pēc tam, kad apsūdzētais ir ticis informēts par lēmumu saskaņā ar *NPK* 219. pantu.
- 29 Neraugoties uz Tiesas spriedumu lietā C-569/20, *Varhoven sad* judikatūra nav mainījies. *Varhoven sad* nepiemēro Savienības tiesības tieši, neizklāsta to, vai pastāv neatbilstība starp Savienības tiesībām un valsts tiesībām, un neiesniedz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu šajā jautājumā. Tā vietā tā turpina piemērot valsts tiesību aktus un it īpaši noraida aizmuguriski iztiesātu krimināllietu atkārtotu izskatīšanu, pamatojoties uz *NPK* 423. panta 1. punkta otrā teikuma pirmo ievilkumu.
- 30 Var pilnīgi droši pieņemt, ka arī IR [iespējams lūgums] tiks noraidīts šādā veidā, ja viņš tiks atzīts par vainīgu un notiesāts aizmuguriski, un pēc tam izmantos savas tiesības uz jaunu lietas izskatīšanu viņa klātbūtnē.
- 31 Par pārliecību, ka tiks pārkāptas IR tiesības piedalīties klātienē.
- 32 Šī pārliecība ir balstīta uz kritērijiem, ko Eiropas Savienības Tiesa ir izstrādājusi citās līdzīgās lietās. Tomēr tās attiecas uz savstarpējām attiecībām starp dažādu valstu jurisdikcijām, nevis uz savstarpējām attiecībām starp instancēm vienas valsts jurisdikcijā.
- 33 Eiropas Savienības Tiesa jau ir norādījusi, ka divpakāpju pārbaude ir jāveic, ja pastāv pamattiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpuma risks Eiropas apcietināšanas

- ordera (EAO) izpildes procesā (2023. gada 31. janvāra spriedums C-158/21, ECLI:EU:C:2023:57, 97., 98. un 102. punkts; 2020. gada 17. decembra spriedums C-354/20 un C-412/20, ECLI:EU:C:2020:1033, 51. punkts; 2022. gada 22. februāra spriedums C-562/21 un C-563/21, ECLI:EU:C:2022:100, 66. punkts).
- 34 Pirmajā posmā ir jānosaka, vai pastāv objektīva, uzticama, precīza un pienācīgi aktualizēta informācija, kas liecinātu, ka pastāv patiesas tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pārkāpuma risks sistēmisku vai vispārēju nepilnību dēļ saistībā ar izsniegšanas dalībvalsts tiesu varas neatkarību (pamatlietā – tiesību personiski piedalīties krimināllietas izskatīšanā pārkāpuma formā). Šajā gadījumā ir jāveic vispārējs tiesu sistēmas darbības vērtējums (spriedums C-158/21, 102. un 103. punkts; spriedums C-354/20, 54. punkts; spriedums C-562/21 un C-563/21, 67. un 77. punkts).
- 35 Pamatlietā, veicot pārbaudi pirmajā posmā, atbilde ir apstiprinoša. Šādas norādes ir konstatējamās skaidrajā un nepārprotamajā likuma formulējuma veidā (*NPK* 423. panta 1. punkta otrais teikums). Atbilstoši tam jebkuram apsūdzētajam, kurš pēc lēmuma saskaņā ar *NPK* 219. pantu paziņošanas ir aizbēdzis, principā un bez izņēmumiem vairs nav tiesību uz lietas izskatīšanu no jauna viņa klātbūtnē. Viņu nav jāinformē par tiesvedību un neierašanās sekām. Tāpat advokātam, kurš viņu pārstāv, nav jābaida viņa uzticība.
- 36 Otrajā posmā ir jāpārbauda, cik lielā mērā šie trūkumi var konkrēti un tieši ietekmēt IR tiesisko stāvokli, ņemot vērā šīs personas personisko situāciju, noziedzīgā nodarījuma raksturu un citus apstākļus, un tiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpuma riskam jābūt “acīmredzamam” (spriedums C-158/21, 106. un 107. punkts; spriedums C-354/20, 55. punkts; spriedums C-562/21 un C-563/21, 82. punkts).
- 37 Pamatlietā, veicot pārbaudi otrajā posmā, ir jāsniedz apstiprinoša atbilde. *Varhoven sad* skaidro un nepārprotamo likuma formulējumu (*NPK* 423. panta 1. punkta otrā teikuma pirmā alternatīva) piemēro burtiski, bez jebkādam atkāpēm. Tādējādi pastāv ilgstoša, skaidra un nemainīga *Varhoven sad* judikatūra, kas liedz aizmuguriski notiesātām personām piedalīties klātienē jaunā lietas izskatīšanā, ja tās ir aizbēgušas pēc lēmuma saskaņā ar *NPK* 219. pantu paziņošanas un tādējādi nav tikušas informētas par tiesas procesu, kurā tās tika notiesātas aizmuguriski. Līdz ar to nekādi apstākļi, kas saistīti ar IR personisko situāciju vai noziedzīgā nodarījuma raksturu, vai kā citādi, nevar būt par iemeslu tam, lai šis likums un šī judikatūra viņam netiktu piemērota.
- 38 Tieši pretēji: tā kā šī lieta attiecas uz diviem smagiem noziedzīgiem nodarījumiem, apzinātu bēgšanu vairāku gadu garumā un trim citiem galīgiem notiesājošiem spriedumiem (attiecībā uz kuriem IR arī var lūgt jaunu lietas izskatīšanu viņa klātbūtnē), pastāv pilnīga pārlicība par to, ka *Varhoven sad* noraidīs IR lūgumu par jaunu lietas izskatīšanu viņa klātbūtnē, ja šis lūgums tiks iesniegts pēc iespējamās aizmuguriskas notiesāšanas pamatlietā.

- 39 Šī pilnīgā pārlicība izpilda kritēriju par “patiesu risku, ka tiks pārkāptas [...] pamattiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu”, uz ko ir norādīts sprieduma C-354/20 61. un 66. punktā, kā arī sprieduma C-562/21 82. un 84. punktā, un kritēriju par “nopietniem un konstatētiem iemesliem”, uz ko ir norādīts sprieduma C-562/21 88., 89 un 101. punktā.
- 40 Šo pilnīgo pārlicību apstiprina fakts, ka pat pēc 2022. gada 19. maija, kad tika pasludināts Tiesas spriedums lietā C-569/20, *Varhoven sad* judikatūra palika nemainīga. It īpaši *Varhoven sad* neanalizē Direktīvas 2016/343 8. un 9. pantu, kā arī Tiesas judikatūru par šīm tiesību normām un neuzskata par nepieciešamu iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ņemot vērā acīmredzamo pretrunu ar *NPK* 423. panta 1. punkta otrā teikuma pirmo ievilkumu.
- 41 Tāpēc iesniedzējtiesai ir skaidrs, ka IR nav iespējas izmantot savas tiesības uz atkārtotu lietas izskatīšanu, kas tai pienākas saskaņā ar Savienības tiesībām.
- 42 Patiešām, Bulgārijas tiesību akti neparedz tiesiskās aizsardzības līdzekļus pret iespējamiem trūkumiem *Varhoven sad* tiesas spriešanas darbībā saistībā ar aizmuguriski iztiesātu lietu atkārtotu izskatīšanu saskaņā ar *NPK* 423. pantu, jo *Varhoven sad* ir vienīgā instance, kas lemj par šo jautājumu (šajā ziņā atšķirīgi: spriedums C-158/21, 112. punkts; spriedums C-562/21, 91. un 92. punkts).
- 43 Par saziņu starp iesniedzējtiesu un *Varhoven sad*.
- 44 Eiropas Savienības Tiesa savā judikatūrā ir izstrādājusi tiesiskās aizsardzības līdzekli, ar kuru var novērst Savienības tiesībās garantētu tiesību pārkāpumu, proti, izpildes valsts var pieprasīt noteiktas garantijas no izsniegšanas valsts (2016. gada 5. aprīļa spriedums C-404/15 un C-695/15 par ieslodzījuma apstākļiem brīvības atņemšanas iestādē, 103. punkts).
- 45 Pēdējā minētā norma nav piemērojama pamatlietā, jo tiesu iestāžu savstarpējo attiecību raksturs Bulgārijas tiesību sistēmā neļauj iesniedzējtiesai pieprasīt no *Varhoven sad* garantiju, ka tā savā tiesvedībā ievēros Savienības tiesības.
- 46 Turklāt saskaņā ar valsts tiesībām iesniedzējtiesas kompetencē principā nav pārbaudīt, vai IR ir tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna. Jautājums ir par to, vai tai ir šāda kompetence saskaņā ar Direktīvas 2016/343 8. pantu, jo Tiesa jau ir nospriedusi, ka Savienības tiesībās nav noteikts, ka valsts tiesai, kas izskata krimināllietu apsūdzētā prombūtnē tādos apstākļos, kad apsūdzētajam ir atzītas tiesības uz jaunu lietas izskatīšanu, ir pienākums savā spriedumā skaidri norādīt uz šīm tiesībām (2023. gada 8. jūnija spriedums C-430/22, ECLI:EU:C:2023:458, rezolūīvā daļa).
- 47 Saskaņā ar valsts tiesību aktiem šāda kompetence ir tikai *Varhoven sad*, kas lietas faktus noteiks tikai pēc aizmuguriski notiesātā IR lūguma un, pamatojoties uz to, piemēros likumu pēc saviem ieskatiem.

- 48 Tādējādi iesniedzējtiesas juridiskajām atziņām, tostarp tām, kas ietvertas šajā prejudiciālā nolēmuma lūgumā, nav juridiskas nozīmes *Varhoven sad*.
- 49 Par jautājuma tvērumu.
- 50 Iesniedzējtiesa uzsver, ka prejudiciālā jautājuma priekšmets nav *Varhoven sad* judikatūras par lietas, kas iztiesāta apsūdzētā prombūtnē, atkārtotu izskatīšanu, atbilstību Savienības tiesībām. Šī judikatūra ir norādīta tikai kā objektīvs fakts, kas iesniedzējtiesai ir jāņem vērā, lemjot par to, vai izskatīt un lemt par apsūdzību pret IR vai atteikties to darīt.
- 51 Prejudiciālā jautājuma priekšmets ir tāda nākotnē pieņemta lēmuma atbilstība Savienības tiesībām, ko iesniedzējtiesa pieņems par kriminālprocesa pret IR īstenošanu vai neīstenošanu viņa prombūtnes laikā.
- 52 Tā kā iesniedzējtiesa pati izskata pret IR izvirzīto apsūdzību, tai ir tieši uzlikts pienākums veikt kriminālprocesi tā, lai nodrošinātu viņa tiesības personīgi piedalīties. Konkrētāk, tai ir “absolūts pienākums [...] savā tiesību sistēmā ievērot visas Savienības tiesību normas, tostarp Direktīvu 2016/343” (spriedums C-416/20, [55.]punkts).
- 53 It īpaši, direktīvas 9. panta ievērošana nozīmē, ka ir jānodrošina apsūdzētā tiesības piedalīties tiesas procesā, pat ja tiesas nolēmums viņa prombūtnē nav pieņemts, ievērojot kvalificētas prombūtnes nosacījumus direktīvas 8. panta 2. punkta izpratnē. Šī garantija izpaužas pārliecībā, ka viņam tiks nodrošināta jauna lietas izskatīšana, tagad jau viņa klātbūtnē, vienkārši iesniedzot pieteikumu.
- 54 Ja šādas garantijas nav, rodas jautājums par to, vai iesniedzējtiesai ir jāatsakās veikt kriminālprocesi un pieņemt lēmumu pēc būtības pret IR.
- 55 Atteikums veikt kriminālprocesi.
- 56 Tieši šajā kontekstā tiek uzdots otrais prejudiciālais jautājums. Tas ir par iesniedzējtiesas iespējamā atteikuma veikt kriminālprocesi pret IR iespējamību un raksturu.
- 57 Pirmkārt, ir jānorāda, ka apsūdzība pret IR attiecas uz līdzdalību organizētā noziedzīgā grupā, lai izdarītu noziedzīgus nodarījumus nodokļu jomā, un līdzdalību konkrētā noziedzīgā nodarījumā nodokļu jomā. Tās ir divas jomas, kuras reglamentē Savienības tiesības, kas jo īpaši paredz, ka par šiem noziedzīgajiem nodarījumiem ir jāpiemēro sankcijas (Pamatlēmuma 2008/841 (2008. gada 24. oktobris) par cīņu pret organizēto noziedzību, OV L 341, 2008. gada 11. novembris, 42. lpp., 3. pants, kā arī Direktīvas 2017/1371 (2017. gada 5. jūlijs) par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības, OV L 198, 2017. gada 28. jūlijs, 29. lpp., 7. pants).
- 58 Tādējādi iesniedzējtiesas atteikums veikt kriminālprocesi pret IR ir acīmredzami pretrunā šiem tiesību aktiem.

- 59 Otrkārt, ir jānorāda, ka šis atteikums varētu būt pamatots tikai tad, ja pretējā gadījumā kriminālprocess notiktu apstākļos, kas neļautu taisnīgi izskatīt lietu. Konkrētāk, ja Pamatlēmuma 2008/841 3. pantā un Direktīvas 2017/1371 7. pantā ir prasīts piemērot sankcijas par attiecīgiem noziedzīgiem nodarījumiem, tie paredz, ka tas notiek saskaņā ar Savienības tiesību aktos paredzētajām procedūrām un ievērojot attiecīgo personu pamattiesības, lai tiktu garantēta taisnīga tiesa (Hartas 47. panta otrā daļa) un lai tiktu nodrošinātas tiesības uz aizstāvību un apsūdzētā tiesības piedalīties tiesas procesā, tiesības, kas ir skaidri atzītas ES tiesībās un kuru pārkāpšanai ir jāpiemēro pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības līdzekļi (Hartas 47. panta pirmā daļa).
- 60 Tādējādi iesniedzējtiesa jautā, vai pārlicība, ka IR tiesības piedalīties tiesas procesā netiks ievērotas tiktāl, ka *Varhoven sad* noraidīs viņa lūgumu par lietas atkārtotu izskatīšanu viņa klātbūtnē, var novest pie tā, ka iesniedzējtiesa atsakās veikt pret viņu kriminālprocesu un, ja nepieciešams, viņu notiesāt.
- 61 Šim noraidījumam var būt divi aspekti.
- 62 Proti, vai iesniedzējtiesai ir obligāti jāatturas no kriminālprocesa veikšanas, jo taisnīga tiesas procesa nodrošināšana, kas izpaužas kā IR tiesības piedalīties tiesas procesā (kas aizmuguriskas notiesāšanas gadījumā tiek garantētas tieši ar Direktīvas 9. pantā paredzētajām tiesībām uz jaunu tiesu), ir svarīgāka par nepieciešamību sodīt par viņa, iespējams, izdarītajām darbībām (2019. gada 17. janvāra spriedums C-310/16, ECLI:EU:C:2019:30, 33. un 34. punkts). Turklāt Tiesa jau ir nospriedusi, ka Direktīvas (ES) 2016/343 8. pants neuzliek dalībvalstīm pienākumu organizēt lietas izskatīšanu aizmuguriski, bet tikai atļauj to, ievērojot zināmus nosacījumus (spriedums C-420/20, 37. punkts).
- 63 Vai arī, gluži pretēji, iesniedzējtiesai ir jāpārbauda iespēja turpināt kriminālprocesu, neraugoties uz pārlicību, ka tiks pārkāptas IR tiesības piedalīties klātienē, pārbaudot, vai nepieciešamība novērst nesodāmību ir svarīgāka par viņa tiesībām būt klāt personīgi. Ja atbilde ir apstiprinoša, kādi kritēriji ir jāizmanto šajā novērtējumā?